

Van klas 3M naar klas 4M

Inleiding

Nog maar een paar maanden en dan ga je naar 4 Mavo. Daarmee komt ook de beslissing dichterbij ten aanzien van wat jij later wilt gaan doen als vervolgopleiding. Voor de één is dit een hele makkelijke keuze, voor de ander is het nog flink lastig.

Dit schooljaar ga jij jouw uiteindelijke vakkenpakket kiezen. Daarmee dien je rekening te houden met de vakken die vereist zijn bij vervolgopleidingen in het profiel van jouw keuze.

Tijdens de lessen LOB (Loopbaan Oriëntatie Begeleiding), heb je onderzocht waar jouw interesses liggen en welke vaardigheden jij bezit:

- je hebt onderzocht hoe je naar jezelf kijkt en wat jouw kwaliteiten zijn;
- je hebt inzichtelijk gemaakt wat jouw wensen zijn met betrekking tot jouw toekomstig werk;
- je hebt een studiekeuzetest gedaan;
- je hebt contact gehad met beroepsbeoefenaren; JINC en Amere on Stage.

In schooljaar 4 Mavo doe je examen in 6 vakken. Nederlands en Engels zijn verplicht. Daarnaast kies je nog 4 vakken. Het kan natuurlijk zo zijn dat jij door wilt stromen naar de Havo OF dat jij jezelf extra wilt uitdagen. In dat geval kies je 5 vakken, naast Nederlands en Engels.

Het is belangrijk dat je zorgvuldig kiest, want het heeft invloed op jouw doorstroommogelijkheden. Informatie over de verschillende profielen en doorstroommogelijkheden vind je in deze brochure.

Profielen en profielgebonden vakken

Er zijn binnen het VMBO vier overkoepelende profielen waar je uit kunt kiezen; economie, techniek, landbouw en zorg & welzijn.

Binnen het MBO worden deze profielen vaak nog verder onderverdeeld. Zie onderstaand overzicht:

Profielen VMBO	Profielen MBO
Economie	Economie en Ondernemen (EO) Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR)
Techniek	Bouwen, Wonen en Interieur (BWI) Maritiem en Techniek (Ma&T) Mobiliteit en Transport (M&T) Media, Vormgeving en ICT (MVI) Produceren, Installeren en Energie (PIE)
Landbouw	Groen
Zorg & welzijn	Zorg en Welzijn (Z&W)
Intersectoraal	Dienstverlening en Producten (D&P)

Ieder profiel biedt een kern aan. In deze kern zitten de vakken Nederlands, Engels en maatschappijleer 1, maar ook profielgebonden vakken.

Profielgebonden vakken zijn verplichte vakken die gekoppeld zijn aan een bepaald profiel.

Naast de kern dien je nog minimaal 2 keuzevakken te kiezen.

Keuze maken

Dit schooljaar kies je jouw uiteindelijke vakkenpakket voor 4M.

In *februari* maak je een voorlopige keuze.

In *maart* maak je de definitieve keuze.

Het is belangrijk dat je uiteindelijk een richting en vakkenpakket kiest wat jou inspireert. Jouw huidige vakkenpakketkeuze heeft invloed op de doorstroom naar het MBO of eventueel de HAVO. Bij veel opleidingen op het MBO en bij de verschillende profielen op de Havo zijn bepaalde vakken verplicht. Het is dus verstandig om hier rekening mee te houden.

Je kunt eens een kijkje nemen op de site www.kiesmbo.nl om informatie te vinden over diverse beroepen en hun kansen op de arbeidsmarkt OF om te kijken wat de toelatingseisen zijn die horen bij de verschillende opleidingen.

De keuzes die je maakt doe je digitaal met behulp van het systeem Zermelo. Hierbij wordt je stap voor stap – van richting tot keuzevak – begeleid in het maken van je keuzes.

Indien je graag een extra keuzevak wilt volgen, dien je dit aan te vragen met behulp van een apart formulier. Ga daarvoor naar de decaan of het secretariaat. Op dit formulier dien je aan te geven waarom jij graag een extra keuzevak wilt volgen. Besef goed dat het volgen van een extra keuzevak betekent dat je extra lessen moet volgen en meer SE's / PO's moet doen.

De teamleider – Robbert-Jan van Schie – is degene die bepaalt of jij hiervoor toestemming krijgt.

Wens extra vak(ken): een leerling dient voor (een) extra vak(ken) een motivatie te schrijven.

Voorwaarden: extra vakken kunnen alleen worden gekozen na goedkeuring door het docententeam. Dit is afhankelijk van de capaciteiten van de leerling en alleen mogelijk mits de organisatie het toelaat.

Wens extra vak:

Motivatie extra vak:

Overzicht keuzes 4 Mavo

Algemeen deel			
Nederlands	Engels	Maatschappijleer	
Profielwerkstuk	Lichamelijke opvoeding		
Profielen			
Techniek	Zorg & welzijn	Economie	Land / groen
Profieldeel: Wiskunde Nask 1	Profieldeel: Biologie Kies 1 vak: ☐ Wiskunde ☐ Geschiedenis	Profieldeel: Economie Kies 1 vak: ☐ Wiskunde ☐ Duits	Profieldeel: Wiskunde Kies 1 vak: ☐ Biologie ☐ Nask 1
Vrije deel: (Kies 2 vakken) ☐ Biologie ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 2	Vrije deel: (Kies 2 vakken) ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 1 ☐ Nask 2 ☐ Wiskunde	Vrije deel: (Kies 2 vakken) ☐ Biologie ☐ Duits ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 1 ☐ Nask 2 ☐ Wiskunde	Vrije deel: (Kies 2 vakken) ☐ Biologie ☐ Duits ☐ Economie ☐ Geschiedenis ☐ Kunst bld AV ☐ Kunst bld tek ☐ Kunst drama ☐ Nask 1 ☐ Nask 2

LET OP! Enkele jaren geleden is de rekentoets afgeschaft. Er is echter wel iets voor in de plaats gekomen. Leerlingen die geen wiskunde in hun pakket hebben in 4 Mavo, moeten rekenen afsluiten met een apart schoolexamen. Dit zal in 3 Mavo worden afgenomen in periode 4.

Exameneisen Mavo

Als het eindexamen is voltooid, alle zittingen van het centraal examen zijn bijgewoond en dus voor alle vakken het eindcijfer is bepaald, kan de uitslag bepaald worden.

De kandidaat is geslaagd als:

- het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers tenminste 5,5 is;
- hij voor Nederlands minimaal een 5 heeft behaald;
- hij één 5 heeft behaald en verder 6 of hoger;
- hij één 4 heeft behaald, verder 6 of hoger, waaronder tenminste één 7 of hoger;
- hij twee vijven heeft behaald, verder 6 of hoger, waaronder tenminste één 7 of hoger;
- hij voor lichamelijke opvoeding, kunstvakken en maatschappijleer 1 'voldoende' of 'goed' heeft behaald;
- in geval van theoretische of gemengde leerweg: het profielwerkstuk met 'goed' of 'voldoende' is beoordeeld.

Naar het MBO – BOL en BBL

Het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) bereidt studenten voor op beroepen in de techniek, groene sector, economische sector of de zorg- en welzijn sector. De meeste opleidingen worden gegeven op Regionale Opleidingencentra (ROC). Alleen groene opleidingen kun je volgen op Agrarische Opleidingencentra (AOC). Daarnaast zijn er vakopleidingen, waar mbo-opleidingen in één branche worden geboden (bijvoorbeeld grafische vormgeving of laboratoriumtechniek).

Bij veel opleidingen hebben studenten de keuze tussen een praktische of theoretische opleiding. Mbo-studenten die liever in de praktijk leren en meteen de sfeer op de werkvloer willen proeven, kiezen voor een beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Voor mbo-studenten die graag met hun neus in de boeken zitten is de beroepsopleidende leerweg (BOL) meer geschikt.

BOL – BEROEPSOPLEIDENDE LEERWEG	BBL – BEROEPSBEGELEIDENDE LEERWEG
Je meldt je aan bij een MBO.	Je solliciteert bij een baas en je meldt je vervolgens aan bij het MBO.
Je gaat 5 dagen per week naar school.	Je gaat 1 dag per week naar school.
Je gaat 20% tot 40% van de studietijd op stage.	Je werkt 4 dagen per week (minimaal 20 uur) in een bedrijf of instelling (meer dan 60% van de tijd).
Je sluit met school een onderwijs-overeenkomst.	Je sluit met het bedrijf een arbeidsovereenkomst, die ook door de school wordt ondertekend.
Je betaalt het volledige lesgeld.	Je betaalt niet veel lesgeld.
Als je 18 jaar of ouder bent krijg je studiefinanciering en een OV jaarkaart.	Je krijgt meestal salaris. Je krijgt dan geen studiefinanciering en geen OV jaarkaart.
De school helpt je meestal bij het vinden van een stageplaats.	Je moet meestal zelf een werkgever zoeken.

Let op: Sommige opleidingen hebben alleen een BOL of BBL variant. Met beide leerwegen word je uiteindelijk voor hetzelfde diploma opgeleid!

Doorstromen naar de Havo

Het is mogelijk om na je eindexamen door te stromen van 4 Mavo naar 4 Havo. Er is wel een aantal eisen aan deze doorstroom verbonden:

- Je hebt een Mavo-diploma, waarbij je – naast maatschappijleer - tenminste 7 vakken hebt afgerond;
- Jouw vakkenpakket sluit aan bij één van de Havo-profielen;
- Je volgt een extra lessenserie wiskunde in februari/maart teneinde betere aansluiting te krijgen op het niveau wat vereist wordt in 4 Havo;
- Indien jij aardrijkskunde kiest in 4 Havo, wordt van je verwacht dat je na het eindexamen Mavo bijspijskert voor dit vak door het doen van een aantal taken. Deze zijn op te vragen bij de docent aardrijkskunde.

Veel leerlingen willen naar de Havo, opdat zij in kunnen stromen in het HBO. Dit kan echter ook via het MBO. Tegenwoordig worden veel MBO-opleidingen aangeboden in verkorte vorm. Dit betekent dat het dus geen extra tijd kost om bij het HBO te komen. Het is dus handig om goed te overwegen welke weg het best bij jou past.

Om je inzicht te verlenen in jouw mogelijkheden en slagingskansen in de Havo, vragen we je in leerjaar 4 een *doorstroomboekje* bij te houden. Daarbij ga je goed kijken naar jezelf en hoe jij bent als leerling. Tevens ga je enkele keren met jouw docenten in gesprek om helder te krijgen hoe zij jouw kansen inschatten op de Havo en – indien nodig – of zij nog adviezen hebben om je te verbeteren.

Overzicht keuzes Havo

Algemeen deel			
Nederlands		Engels	Lichamelijke opvoeding
CKV		Maatschappijleer	
Maatschappij		Natuur	
C&M	E&M	N&G	N&T
Cultuur & Maatschappij	Economie & Maatschappij	Natuur & Gezondheid	Natuur & Techniek
Profieldeel: Geschiedenis Kies 1 vak: ☐ Duits ☐ Frans Kies 1 vak: ☐ Duits ☐ Frans ☐ Kunst drama Kies 1 vak: ☐ Aardrijkskunde ☐ Economie	Profieldeel: Economie Geschiedenis ☐ Wiskunde A <i>of</i> ☐ Wiskunde B Kies 1 vak: ☐ Aardrijkskunde ☐ Duits ☐ Frans	Profieldeel: Biologie Scheikunde Kies 1 vak: ☐ Wiskunde A ☐ Wiskunde B Kies 1 vak: ☐ Aardrijkskunde ☐ Natuurkunde	Profieldeel: Biologie Natuurkunde Scheikunde Wiskunde B
Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Aardrijkskunde ☐ Duits ☐ Economie ☐ Frans ☐ Kunst drama ☐ Wiskunde A ☐ Wiskunde B	Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Aardrijkskunde ☐ Duits ☐ Frans ☐ Kunst drama	Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Duits ☐ Economie ☐ Frans ☐ Geschiedenis	Vrije deel: (kies 1 vak) ☐ Duits ☐ Economie ☐ Frans ☐ Geschiedenis

Overzicht van de vakken

Nederlands

Nederlands is een vaardigheidsvak.

Leesvaardigheid: snel en efficiënt informatie uit media kunnen halen. De kennis om de hoofd- en bijzaken te onderscheiden, de kern ervan weer te geven en de waarde van de inhoud in te schatten. Ook het kunnen lezen en waarderen van literaire teksten is van belang.

Schrijfvaardigheid: de kennis om helder en overzichtelijk informatie weer te geven, argumenten hanteren om te overtuigen en een onderwerp beschouwend neer te zetten in correct en aantrekkelijk Nederlands.

Spreekvaardigheid: het lef ontwikkelen om groepen mensen toe te spreken en je boodschap helder en overtuigend over het voetlicht te kunnen brengen.

Kijk- en luistervaardigheid: het zijn vaardigheden die je min of meer elke dag al gebruikt in en buiten school. Het zijn studievaardigheden, die je wel verder moet ontwikkelen om straks op MBO-niveau succesvol te kunnen studeren.

Engels

De meest gesproken taal ter wereld is Engels en je kunt bijna overal ter wereld met Engels communiceren. Zelfs wie nooit naar het buitenland gaat, komt er in eigen land mee in aanraking. Superhandig dus om deze taal goed te leren beheersen.

Het vervolgonderwijs gaat ervan uit dat je Engels in voldoende mate beheerst om er lessen in te volgen of boeken te lezen. Er zijn steeds meer studies waar Engels de voertaal is.

Maatschappijleer 1

In de lessen maatschappijleer leer je hoe onze samenleving in elkaar zit. Je zult zien hoe de macht in onze samenleving verdeeld is, dat wil zeggen welke mensen het voor het zeggen hebben. Ook ga je ontdekken dat er tal van problemen bestaan die opgelost moeten worden. Dit alles is erg belangrijk voor jou, want vroeg of laat krijg je hier mee te maken. Denk maar eens aan het vinden van werk, je inkomen, de belasting die je betaalt, de overbevolking en nog veel meer. Het is belangrijk dat je weet hoe onze samenleving in elkaar zit en werkt. Want dan kun je beter voor je rechten en die van anderen opkomen. De bestudering van maatschappijleer kan jou helpen later als mondig burger te leven. Daarom is maatschappijleer voor jou een belangrijk vak. Behalve dat, is het ook een leuk vak. Dat is mooi meegenomen.

Lichamelijke opvoeding

Bij lichamelijk opvoeding maak je vorderingen met veel verschillende sporten en bewegingsvormen. Je leert en ervaart dat sporten leuk, leerzaam en gezond kan zijn. De docenten lichamelijke opvoeding vinden het niet alleen belangrijk dat je meedoet, maar ook dat je elkaar helpt om beter te worden. De individuele prestatie is belangrijk, maar de teamprestatie ook. Je leert daarom ook respectvol met elkaar om te gaan en voor elkaar te zorgen.

Rekenen

Rekenen, je verwacht het niet maar komt het overal tegen. Met heel veel dingen die je in het dagelijks leven doet ben je bezig met rekenen. Sta je in de winkel en wil je kleding kopen waar korting op zit, hoe veel korting krijg je dan? Hoeveel benzine verbruikt je scooter gemiddeld? Wat is de gemiddelde snelheid wanneer je een rondje hardgelopen hebt en zo nog heel veel dingen. Om je handvatten te geven en om je voor te bereiden op een samenleving die vol zit met rekenen ben je elk jaar actief bezig met oefeningen om jezelf te verbeteren. Reken er maar op dat je er beter in wordt!

Biologie

Biologie onderzoekt op welke manier het leven in elkaar zit, van eencelligen, via plant, bacterie en virus tot het complexere dier, waaronder de mens. Ook de invloeden die planten, dieren en mensen op elkaar hebben komen aan bod. Een aantal andere onderwerpen waar je meer over gaat leren zijn: de zintuigen, het zenuwstelsel, de huid, bloedvatstelsel, gedrag bij dieren en mensen, voortplanting van planten en dieren en waar komt je voedsel vandaan.

Duits

Een extra vreemde taal erbij? Altijd een goed idee! Maar waarom dan Duits? Wist je dat Duits de meest gesproken moedertaal is in Europa? Zo'n 100 miljoen mensen spreken Duits als moedertaal, terwijl Engels de moedertaal is van slechts 55 miljoen mensen.

In het moderne Europa 'zonder grenzen' doen wij als Nederlanders zaken met allerlei landen, maar het meest met Duitsland. Daar verdienen we in Nederland een groot deel van onze boterham mee! In veel Nederlandse bedrijven zitten ze dan ook te springen om personeel dat goed vreemde talen beheerst, omdat je makkelijker zaken doet met de klant als die in de moedertaal geholpen kan worden.

De kans dus dat je Duits tegenkomt op vakantie of in je werk is dus groot. Toch wel handig dat je er iets van begrijpt!

Drama

Bij drama ga je dit jaar een theatervoorstelling maken. De inhoud van de voorstelling bedenk en schrijf je zelf, samen met de klas. Je speelt de voorstelling voor een publiek van binnen en buiten de school (ouders, leerlingen, docenten). Je bezoekt ook een professionele theatervoorstelling en schrijft hier een recensie over.

Je doet voor dit vak een centraal eindexamen theorie (op de laptop). Je moet hierbij de dramabegrippen kennen en kunnen toepassen. Je maakt schriftelijke SE's om te oefenen voor het CSE.

Economie

Economie is een breed vak waarin het gaat om al die onderwerpen die op de economische pagina's van kranten aan bod komen; geld, goudvoorraad, winst & verlies, primaire en secundaire arbeidsmarkt, werkgelegenheid, arbeidsparticipatie, bruto nationaal product, begrotingsoverschot, AEX-index, verzorgingsstaat, vrije markt, monopolypositie, concurrentiebeding, inflatie, devaluatie, huurwaardeforfait, hypotheekrente, etc.

Let op: je leert niet handel te drijven of geld te verdienen, maar wel de termen die in die wereld gebruikt worden en het rekenwerk dat ermee gepaard gaat.

Geschiedenis

De onderwerpen die in klas 3 aan de orde komen zijn Staatsinrichting en het Historisch Overzicht. Bij Staatsinrichting onderzoeken we hoe Nederland een democratische rechtsstaat is geworden en de werking daarvan. Het Historisch Overzicht begint in 1900 en neemt ons mee langs een flink aantal belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen tot nu toe.

Nask 1

Energie gaat nooit verloren... maar verandert van vorm. Met elektriciteit maken we licht, warmte en bewegingen. Maar kan het ook de andere kant op? Van bewegingen, licht en warmte weer elektriciteit maken? Waarom kan ik 200 kg niet optillen, maar met enkele katrollen wel omhoog takelen?

Wist je wel, dat als we allebei tegelijkertijd van een schuurtje springen we ook tegelijkertijd op de grond aankomen, ongeacht ons gewicht?

Bij het vak natuurkunde gaan we met proefjes deze vragen verklaren. Klassikaal worden de formules die erbij horen uitgelegd, maar gelukkig hoef je ze niet uit je hoofd te leren.

Nask 2

Nask 2 staat in het teken van het vak scheikunde. Vele zelfsprekende zaken hebben met dit vak te maken. Denk maar eens aan; tandpasta, handcrème, zeep, veilig drinkwater... Deze producten kunnen niet gemaakt worden zonder het een en ander te weten over de stoffeigenschappen. Waarom roest ijzer? Waarom smaakt cola zoet, terwijl het toch echt een zure oplossing is? DAT ga je onderzoeken. Wist je dat plastic van aardolie is gemaakt??

Een aantal andere onderwerpen waar je ook meer over gaat leren: wat zijn mengsels en zuivere stoffen, hoe veilig is een schoonmaakmiddel, verbrandingen, blussen van branden, moleculen en atomen, chemische industrie.

Wiskunde

Wiskunde is een wereldtaal, maar helaas is het voor ons mensen een verschrikkelijk moeilijke taal om vloeiend te spreken. Het mooie van deze taal is dat er op de afspraken geen uitzonderingen zijn en dat er steeds wat moois bijkomt.

Je bent eigenlijk altijd bezig met wiskunde. Waarom verdient de een meer dan de ander? Ligt het aan het soort werk of ook aan het aantal uren dat je werkt?

Wanneer is je limonade te zoet en wanneer moet je er meer siroop bij doen? Wat moet je doen als je voor honderd mensen limonade moet maken? Als ik elke maand tien euro spaar, hoeveel heb ik dan na vijf jaar? Maar wat dan als de rente verandert?

Natuurlijk weet iedereen dat je wiskunde nodig hebt bij vakken als natuurkunde, scheikunde, economie en nog veel meer.

Kunst beeldend

Denk jij altijd in plaatjes? Beschik je over een flinke dosis fantasie en creativiteit? Dan is dit vak misschien wel iets voor jou! Tekenen is natuurlijk ook schilderen, op het platte vlak, 2D. Handvaardigheid is met allerlei materialen ruimtelijk werken, 3D. Bij audiovisuele kunst komen beeld en geluid samen. Laat je uitdagen om wat jouw hart voelt uit te drukken in een mooi kunstwerk en zo anderen te raken.

HELP... Ik heb nog geen flauw idee wat ik moet kiezen!

Het is best lastig om nu al te bedenken wat je later wilt gaan doen. Dat is ook niet zo gek, je bent nog erg jong en je mag nog heel lang doorleren.

Bedenk allereerst dat je nog geen keuze hoeft te maken welke opleiding je gaat doen. Het is nu van belang dat jij een sector kiest; economie, techniek, zorg & welzijn of groen.

Om een beetje verder te komen zijn er tal van mensen, websites en boeken die je kunnen helpen.

Tips:

- voer eens een gesprek met je mentor en/of je ouder(s).
- interview een 4e-klas leerling over zijn/haar keuze.
- neem nog eens al het materiaal door wat je tijdens de LOB-lessen hebt gebruikt / ingevuld om meer te leren over jouw kwaliteiten, interesses en vaardigheden.
- bezoek één van de volgende websites:
  - www.opleidingenberoep.nl
  - www.kiesmbo.nl
  - www.carrieretijger.nl
  - www.roc.nl
  - www.icares.nl
- ga in gesprek met de decaan.

